ἑτέραν εἶναι λέγομεν, ἂν ὁτὲ μὲν ᾖ Δώριος, ὁτὲ δὲ Φρύγιος. εἰ δὴ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, φανερὸν ὅτι μάλιστα λεκτέον τὴν αὐτὴν πόλιν, εἰς τὴν πολιτείαν βλέποντας· ὄνομα δὲ καλεῖν ἕτερον, ἢ ταὐτὸν ἔξεστι καὶ τῶν αὐτῶν κατοικούντων αὐτήν, καὶ πάμπαν ἑτέρων ἀνθρώπων. εἰ δὲ δίκαιον διαλύειν, ἢ μὴ διαλύειν, ὅταν εἰς ἑτέραν μεταβάλλῃ πολιτείαν ἡ πόλις, λόγος ἕτερος. Κεφάλαιον δ.

Τῶν δὲ νῦν εἰρημένων ἐχόμενόν ἐστιν ἐπισκέψασθαι, πότερον τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀνδρὸς ἀγαθοῦ καὶ πολίτου σπουδαίου θετέον, ἢ μὴ τὴν αὐτήν. ἀλλὰ μὴν εἴ γε τοῦτο τυχεῖν δεῖ ζητήσεως, τὴν τοῦ πολίτου τύπῳ τινὶ πρότερον ληπτέον. ὥσπερ οὖν ὁ πλωτήρ, εἷς τις τῶν κοινωνῶν ἐστιν. οὕτω καὶ τὸν πολίτην φαμέν. τῶν δὲ πλωτήρων, καίπερ ἀνομοίων ὄντων τὴν δύναμιν· ὁ μὲν γάρ ἐστιν ἐρέτης, ὁ δὲ κυβερνήτης, ὁ δὲ πρωρεύς, ὁ δ' ἄλλην τιν' ἔχων τοιαύτην ἐπωνυμίαν· δῆλον ὡς ὁ μὲν ἀκριβέστατος ἑκάστου λόγος ἴδιος ἔσται τῆς ἀρετῆς. ὁμοίως δὲ καὶ κοινός τις ἐφαρμόσει πᾶσιν. ἡ γὰρ σωτηρία τῆς ναυτιλίας, ἔργον ἐστὶν αὐτῶν πάντων. τούτου γὰρ ἕκαστος ὀρέγεται τῶν πλωτήρων. ὁμοίως τοίνυν καὶ τῶν πολιτῶν, καίπερ ἀνομοίων ὄντων, ἡ σωτηρία τῆς κοινωνίας ἔργον ἐστί· κοινωνία δ' ἐστὶν ἡ πολιτεία· διὸ τὴν ἀρετὴν ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ πολίτου πρὸς τὴν πολιτείαν. εἴπερ οὖν ἐστι πλείω πολιτείας εἴδη, δῆλον ὡς οὐκ ἐνδέχεται τοῦ σπουδαίου πολίτου μίαν ἀρετὴν εἶναι τὴν τελείαν· τὸν δ' ἀγαθὸν ἄνδρα φαμὲν εἶναι κατ' ἀρετὴν τελείαν. ὅτι μὲν οὖν ἐνδέχεται, πολίτην ὄντα σπουδαῖον, μὴ κεκτῆσθαι τὴν ἀρετήν, καθ' ἣν σπουδαῖος ἀνήρ, φανερόν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἐστὶ διαποροῦντας ἐπελθεῖν τὸν αὐτὸν λόγον περὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας. εἰ γὰρ ἀδύνατον ἐξ ἁπάντων σπουδαίων ὄντων εἶναι πόλιν. δεῖ δ' ἕκαστον τὸ καθ' αὑτὸν ἔργον εὖ ποιεῖν· τοῦτο δὲ ἀπ' ἀρετῆς· ἐπεὶ δ' ἀδύνατον ὁμοίους εἶναι πάντας τοὺς πολίτας· οὐκ ἂν εἴη μία ἀρετὴ πολίτου καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ. τὴν μὲν γὰρ τοῦ σπουδαίου πολίτου, δεῖ πᾶσιν ὑπάρχειν (οὕτω γὰρ ἀρίστην ἀναγκαῖον εἶναι τὴν πόλιν,) τὴν δὲ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἀγαθοῦ, ἀδύνατον εἰ μὴ πάντας ἀναγκαῖον ἀγαθοὺς εἶναι, τοὺς ἐν τῇ σπουδαίᾳ πόλει πολίτας. ἔτι ἐπεὶ ἐξ ἀνομοίων ἡ πόλις, ὥσπερ ζῷον εὐθὺς ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος,

A vocum aliam eſſe dicimus, & modo Doricam, modo Phrygiam vocitamus. Id ſi ita eſt, patet quòd maximè dicendum eſt eandem ciuitatem, ad rempublicam reſpicientes, nomine autem vocari alio, aut eodem licet, eiſdem habitantibus eandem, vel aliis penitus hominibus. Vtrum autem iuſtum ſit reddere pecuniam mutuo ſumptam, mutata reipublicæ gubernandæ ſpecie, an non iuſtum, alia eſt B dubitatio. CAPVT IIII.

His verò quæ nunc dicta ſunt, conſequẽs eſt videre, vtrum eadem ſit virtus boni viri, & boni ciuis, an non eadem. Atque ſi hoc eſt perquirendum, prius de virtute ciuis ſub compendio conſiderare oportet. Vt igitur nauta vnus aliquis eſt eorum, qui ſunt in communi ſocietate, ita & ciuem dicimus. Nautarum verò, quanquam diſſimiles ſint ſecundum potentiam (nam alter eſt remex, alter guber- C nator, alter proram dirigens, alter alteram huiuſmodi appellationem habens) patet quod expreſſiſſimus vniuſcuiuſque ſermo proprius erit illius virtutis. Similiter autem & commune quiddam conuenit omnibus. ſalus enim & conſeruatio nauigantium, commune eſt omnium opus. ad hoc enim vnuſquiſque eorum intendit. ſic igitur & ciuibus, licet diſſimiles ſint, D opus eſt conſeruatio communis ſocietatis: ſocietas verò eſt reſpublica, quapropter neceſſe eſt virtutem eſſe ciuis ad rempublicam. Si quidem igitur plures ſunt rerumpublicarum ſpecies, patet non eſſe recipiendum, vt ſtudioſi ciuis vna ſit virtus, eáque perfecta, at viri boni perfecta eſt virtus. Quòd igitur fieri poſſit, vt ciuis ſtudioſus non poſſideat virtutem illam, per quam dicitur vir bonus, manifeſtum eſt. Quinetiam & alio mo- E do inquirentibus, peruenire licet ad eandem rationem circa optimam rempublicam. Nam ſi impoſſibile eſt ex omnibus ſtudioſis eſſe ciuitatem: & oportet ſingulos opus ſuum benefacere, hoc autem à virtute, ſit verò impoſſibile ſimiles eſſe ciues omnes: nequaquam vna eſſet virtus ciuis & viri boni. Nam virtutem ſtudioſi ciuis omnibus eſſe oportet. ſic enim optima foret ciuitas vtique. at F viri boni virtutem impoſſibile eſt omnibus eſſe, niſi neceſſarium ſit in ſtudioſa ciuitate ciues omnes eſſe viros bonos. Præterea cùm ex diſſimilibus conſtet ciuitas, vt animal ex anima & corpore: